

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

SKRIVELSE

2013-03-27

Ärendenr:

NV-00318-13

Redovisning av regeringsuppdraget uppföljning av strandskyddsbeslut 2012

BESÖK: STOCKHOLM -VALHALLAVÄGEN 195
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
KIRUNA – KASERNGATAN 14
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 010-698 10 00
FAX: 010-698 10 99
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

Innehåll

INLEDNING	4
Uppdraget	4
Uppföljning av strandskyddet	4
Bakgrund	4
Dispenser från strandskyddet	4
Upphävande av strandskyddet	5
Genomförande	5
LÄNSSTYRELSEARNAS STRANDSKYDDSBESLUT 2012	6
Beslut om strandskyddsdispens	6
Upphävande av strandskydd i enskilda fall	10
Överklagade beslut om avslag	11
KOMMUNERNAS STRANDSKYDDSBESLUT 2012	13
Beslut om strandskyddsdispens	13
Upphävande av strandskydd i detaljplan	21
Överklagade beslut	23
RELEVANTA PARAGRAFER FRÅN MILJÖBALKEN OCH PLAN- OCH BYGGLAGEN	25
Miljöbalken (1998:808)	25
Plan- och bygglagen (2010:900)	26
BILAGOR:	
1. Länsstyrelsernas strandskyddsbeslut per kommun	
2. Kommunernas strandskyddsbeslut per kommun	

Inledning

Uppdraget

Uppföljning av strandskyddet

Naturvårdsverket ska redovisa statistik som rör kommunernas och länsstyrelsernas beslut om att upphäva och ge dispens från strandskyddet. Av redovisningen ska framgå hur många upphävanden och dispenser som länsstyrelserna och kommunerna har beslutat om under 2012, fördelat på kommuner, samt ändamålet för upphävandet eller dispensen. Redovisningen lämnas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 1 april 2013.

Länsstyrelserna har i regleringsbrevet för 2013 fått i uppdrag att leverera dessa uppgifter till Naturvårdsverket senast 15 februari:

”Strandskydd

56. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med översynen av det utvidgade strandskyddet fortlöper. Länsstyrelserna ska löpande registrera uppgifter om kommunernas och länsstyrelsens samtliga beslut om upphävande av och dispens från strandskyddet. Uppgifterna ska efter utgången av året sammanställas i statistik som visar bl.a. hur många upphävanden och dispenser som har beslutats, fördelat på kommuner, samt vilket ändamål upphävandet haft eller för vilken åtgärd dispensen getts och vilket särskilt skäl som ligger till grund för beslutet. Länsstyrelsen ska även föra uppgifter om vilka kommunala beslut som överklagats eller som länsstyrelsen har beslutat att överpröva enligt 19 kap. 3 b § miljöbalken. Uppgifterna ska redovisas till Naturvårdsverket i enlighet med myndighetens anvisningar. Redovisning avseende 2012 ska ske senast den 15 februari 2013 och avseende 2013 senast den 15 februari 2014.”

Bakgrund

Naturvårdsverket har årligen sedan 2010 rapporterat strandskyddsstatistik till regeringen. Statistiken bygger på beslut som kommuner och länsstyrelser har fattat om att medge dispens från strandskyddet, besluta om avslag, upphäva beslut som rör detaljplaner och upphäva beslut som rör en enskilds ansökan om dispens från strandskyddet.

Dispenser från strandskyddet

I juli 2009 trädde ändringar av strandskyddsreglerna i kraft. I de nya reglerna är huvudregeln att kommunerna prövar en ansökan om dispens från strandskyddet som första instans. Länsstyrelsen är första instans om dispensen avser byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg eller ett område som skyddas enligt andra bestämmelser i 7 kap. miljöbalken än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

Ändringarna 2009 innebar även att länsstyrelsen ska granska en kommuns beslut om strandskyddsdispens för att se om det finns skäl att anta att det inte finns förutsättningar för dispens eller att en brist i ärendets handläggning kan ha haft betydelse för utgången i ärendet. Kommunerna ska därför sända alla sina beslut om dispens till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen ska sedan bedöma om det finns skäl för prövning av beslutet. Om länsstyrelsen bedömer att det inte finns förutsättningar för dispens ska den upphäva dispensbeslutet. Naturvårdsverket granskade till och med juni 2009 samtliga dispenser. I och med den nya lagstiftningen är Naturvårdsverkets roll att enbart granska länsstyrelsernas dispenser.

Upphävande av strandskyddet

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften eller området enligt plan- och bygglagen avses omfattas av en detaljplan och behövs för byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg eller skyddas enligt andra bestämmelser i 7 kap. miljöbalken och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun. Kommunen får genom en bestämmelse i en detaljplan enligt plan- och bygglagen upphäva strandskyddet för ett område. En sådan bestämmelse får inte avse sådana anläggningar, vägar eller områden som omfattas av länsstyrelsens beslutanderätt.

Länsstyrelsen ska pröva en kommuns beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan om det kan befaras att beslutet innebär att strandskyddet upphävs i strid med gällande bestämmelser, och om så är fallet, upphäva kommunens beslut.

Genomförande

Vi rapporterar besluten uppdelat på utfärdande myndighet, dvs. kommunernas beslut om strandskydd för sig och länsstyrelsernas beslut för sig.

Som underlag för årets rapportering har Naturvårdsverket använt samma tabeller som för 2012, för att få statistiken så enhetlig som möjligt. Statistiken kring besluten och dessas innehåll har förts med en viss variation i landet, men rapporten ger ändå en överskådlig bild av den prövning och de beslut som fattats under 2012.

Enligt länsstyrelsernas regleringsbrev ska särskilt skäl (7 kap. 18 c och 18 d §§ MB) som ligger till grund för beslutet om dispens från strandskyddet redovisas till Naturvårdsverket. En dispens eller ett upphävande av strandskyddet kan inte medges utan ett av de angivna särskilda skälen, och därför har vi valt att följa upp dessa i rapporten. Om bedömningen görs att ett område redan är ianspråktaget, finns det ett giltigt särskilt skäl vare sig det rör ett permanentboende eller ett fritidshus. För att ett medgivande om dispens ska kunna fattas behövs förutom ett giltigt särskilt skäl också strandskyddets båda syften vara uppfyllda: Strandskyddet ska syfta till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Länsstyrelsernas strandskyddsbeslut 2012

Beslut om strandskyddsdispens

Länsstyrelserna fattar beslut om dispens när det gäller strandskydd i skyddade områden t.ex. naturreservat eller nationalpark eller då det rör byggande av försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg. Länsstyrelserna har under 2012 fattat 460 beslut om medgivanden eller avslag till dispens från strandskyddet enligt 7 kap. 18 a § p 1-2 MB. I en dispens kan en eller flera åtgärder ha medgivits eller avslagits. I tabell 1 redovisas att 528 åtgärder har medgivits och 75 åtgärder har avslagits. För en mer detaljerad redovisning per kommun, se bilaga 1.

I tabell 1a redovisas fördelningen av de åtgärder som medgivits dispens från strandskyddet av länsstyrelsen per län enligt 7 kap. 18 a § p 1 och p 2 MB (se tabell 1). I tabell 1b redovisas enbart dispenser enligt 7 kap. 18a § MB för nyetablering av bostadshus (permanentboende och fritidsboende). Tabellerna finns även redovisad per kommun i bilaga 1.

Tabell 1. Beslut om strandskyddsdispens.

Antalet beslut om dispens från strandskyddet av länsstyrelsen per län¹. Om ett beslut innehåller dispens för flera åtgärder respektive avslag för flera åtgärder har samtliga angetts i tabellen.

Län	Antalet beslut om dispens	Antal åtgärder för vilka dispens medgivits	Antal åtgärder för vilka dispens avslagits
Blekinge	37	38	4
Dalarna	11	12	0
Gotland	42	53	7
Gävleborg	1	1	0
Halland	6	9	1
Jämtland	4	4	0
Jönköping	6	6	0
Kalmar	63	71	8
Kronoberg	8	8	0
Norrbottn	13	14	0
Skåne	50	71	2
Stockholm	35	33	3
Södermanland	6	4	2
Uppsala	6	10	0
Värmland	13	11	2
Västerbotten	28	20	8
Västernorrland	11	16	0
Västmanland	2	4	0
Västra Götaland	111	134	37
Örebro	6	8	0
Östergötland	1	1	1
Totalt	460	528	75

¹ Enligt 7 kap. 18 a § p 1-2 MB.

Tabell 1a. Åtgärder för dispens.

Antalet åtgärder för vilka dispens från strandskyddet medgivits av länsstyrelsen per län². Om ett beslut innehåller dispens för flera åtgärder har samtliga åtgärder angetts i tabellen.

Län	Försvarsanl., allmän väg eller järnväg (p 1)	Bo- stads- hus	Komple- mentbygg- nad/till- byggnad ³	Anläggning Turism/Camping/ Stugor/ Hotell	Brygga/ Pir	Nät- station m.m.	Ned- läggn. kabel m.m.	Båt- hus	Friluft- anord- ningar	Väg/ Bro	Annat	Totalt
Blekinge	0	4	9	0	11	1	1	0		3	13	42
Dalarna	2	0	4	0	0	0	1	0	1	2	2	12
Gotland	0	3	26	4	3	3	0	11	0	0	3	53
Gävleborg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Halland	0	0	0	0	0	1	3		4	0	1	9
Jämtland	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	4
Jönköping	0	0	0	0	1	0	0	2	0	2	1	6
Kalmar	0	5	7	1	16	1	6	2	0	4	30	72
Kronoberg	0	1	3	0	1	1	2	0	0	0	0	8
Norrbotten	0	9	3	0	0	0	2	0	0	0	0	14
Skåne	1	4	8	1	7	2	1	0	6	8	34	72
Stockholm	0	0	3	8	5	5	7	0	1	0	5	34
Södermanland	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1	4
Uppsala	0	0	1	5	0	0	0	0	2	0	2	10
Värmland	0	3	4	2	0	0	0	0	0	0	2	11
Västerbotten	0	0	2	2	17	0	0	0	0	0	6	27
Västernorrland	2	2	2	0	2	2	0	1	0	0	5	16
Västmanland	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	4
Västra Götaland	1	25	24	2	29	10	9	10	1	3	22	136
Örebro	0	0	0	0	1	1	2	0	0	1	2	7
Östergötland	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Totalt	7	57	96	26	97	27	35	26	17	23	132	543

² Enligt 7 kap. 18 a § p 1 och p 2 MB.

³ Med komplementbyggnad avses fristående uthus, garage och andra små byggnader som hör till en- eller tvåbostadshus. Med tillbyggnad avses ändring, som är dispenspliktig enligt strandskyddet, av en huvudbyggnad eller komplementbyggnad.

Tabell 1b. Antalet dispenser enligt 7 kap. 18a § MB för nyetablering av bostadshus.

Siffrorna inkluderar både permanentboende och fritidsboende. Ersättningsbyggnader är inte inräknade.

Län	Antalet dispenser för nyetablering av bostadshus
Blekinge	0
Dalarna	0
Gotland	0
Gävleborg	0
Halland	0
Jämtland	1
Jönköping	0
Kalmar	4
Kronoberg	0
Norrbottn	4
Skåne	2
Stockholm	0
Södermanland	0
Uppsala	0
Värmland	0
Västerbotten	0
Västernorrland	1
Västmanland	0
Västra Götaland	11
Örebro	0
Östergötland	0
Totalt	23

För att ett beslut om medgivande av dispens ska kunna fattas måste det finnas ett särskilt skäl enligt 7 kap. 18 c § p 1 – 6 MB eller 7 kap. 18 d § MB (se tabell 1c). Under 2012 har länsstyrelserna fattat flest beslut med hänvisning till särskilt skäl enligt p 1, dvs. att ett område redan är ianspråktaget. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 1.

Tillämplig lagstiftning

7 kap. 18 c § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,

5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

7 kap. 18 d § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man också beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus.

Tabell 1c. Skäl för dispens.

Skäl för beviljad dispens av länsstyrelsen per län⁴. Om ett beslut innehåller dispens för flera åtgärder har skälen för samtliga åtgärder angetts i tabellen. Enbart det huvudsakliga skälet per åtgärd har angetts.

Län	18c § p 1	18c § p 2	18c § p 3	18c § p 4	18c § p 5	18c § p 6	18d §	Totalt
Blekinge	7	5	20	0	5	1	0	38
Dalarna	5	0	0	0	7	0	0	12
Gotland	34	0	15	0	4	0	0	53
Gävleborg	1	0	0	0	0	0	0	1
Halland	0	0	0	0	8	0	0	8
Jämtland	1	0	0	0	3	0	0	4
Jönköping	1	0	3	0	2	0	0	6
Kalmar	19	8	12	1	32	0	0	72
Kronoberg	4	0	1	0	3	0	0	8
Norrbottn	11	0	2	0	0	0	1	14
Skåne	12	0	6	3	51	0	0	72
Stockholm	11	0	3	0	18	0	0	32
Södermanland	1	0	0	0	3	0	0	4
Uppsala	6	0	0	2	2	0	0	10
Värmland	8	0	1	1	1	0	0	11
Västerbotten	2	0	17	0	1	0	0	20
Västernorrland	5	1	3	1	3	0	0	13
Västmanland	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland	70	4	24	2	31	3	0	134
Örebro	4	1	2	0	3	0	0	10
Östergötland	0	0	1	0	0	0	0	1
Totalt	202	19	110	10	177	4	1	523

⁴ Enligt 7 kap. 18 c § p 1 – 6 MB och 7 kap. 18 d § MB.

Upphävande av strandskydd i enskilda fall

Länsstyrelsen har rätt att upphäva strandskyddet i enskilda fall enligt 7 kap. 18 § p 1-2 MB. Totalt har 21 medgivanden till upphävanden av strandskyddet givits i enlighet med denna paragraf under 2012, se tabell 2. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 1.

Tillämplig lagstiftning

7 kap. 18 § MB

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om

1. det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften, eller
2. området enligt plan- och bygglagen (2010:900) avses att omfattas av en detaljplan och
 - a) behövs för byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
 - b) skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

Ett upphävande enligt första stycket 2 får göras endast om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Tabell 2. Upphävande av strandskydd, i enskilda fall.

Antal beslut där strandskyddet har upphävts⁵ av länsstyrelsen per län. Även om ett beslut innehåller upphävanden av strandskydd i flera områden har varje beslut bara redovisats en gång. I tabellen redovisas endast de län där ett upphävande av detta slag redovisats.

Län	18 § p 1	18 § p 2a	18 § p 2b
Blekinge	3	0	0
Gotland	0	0	1
Gävleborg	1	0	0
Jönköping	0	0	3
Kalmar	1	0	0
Norrbottnen	0	0	1
Södermanland	3	0	0
Uppsala	0	0	1
Västernorrland	0	1	0
Västra Götaland	0	8	4
Totalt	8	9	10

Länsstyrelserna har rätt att upphäva strandskyddet i skyddade områden m.m. i enskilda fall enligt 7 kap. 18 § p 2, om det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § p 1 – 6 MB eller 7 kap. 18 d § MB.

⁵ Enligt 7 kap. 18 § p 1-2 MB.

*Tillämplig lagstiftning***7 kap. 18 § p 2 MB**

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om /.../

2. området enligt plan- och bygglagen (2010:900) avses att omfattas av en detaljplan och
 - a) behövs för byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
 - b) skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

7 kap. 18 c § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

7 kap. 18 d § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man också beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus.

Överklagade beslut om avslag

I tabell 3 redovisas antalet beslut om dispens från strandskyddet som avslagits av länsstyrelsen och sedan överklagats till mark- och miljödomstol. Under 2012 överklagades 45 beslut. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 1.

Tabell 3. Överklagade beslut om avslag.

Antalet beslut om dispens från strandskyddet per län⁶ som avslagits av länsstyrelsen och överklagats till mark- och miljödomstol.

Län	Antal överklagade beslut om avslag
Blekinge	7
Dalarna	0
Gotland	3
Gävleborg	0
Halland	0
Jämtland	0
Jönköping	0
Kalmar	8
Kronoberg	0
Norrbottn	0
Skåne	2
Stockholm	2
Södermanland	2
Uppsala	0
Värmland	0
Västerbotten	1
Västernorrland	0
Västmanland	0
Västra Götaland	19
Örebro	0
Östergötland	1
Totalt	45

⁶ Enligt 7 kap. 18 a § MB.

Kommunernas strandskyddsbeslut 2012

Beslut om strandskyddsdispens

Kommuner kan besluta om dispens från strandskyddet enligt 7 kap. 18 b § MB. På Gotland är det Länsstyrelsen som prövar alla dispenser. Därför uppges enbart "0" för Gotland i de tabeller som följer.

I en dispens kan en eller flera åtgärder ha medgivits eller avslagits. Under 2012 har kommunerna beslutat om 4 023 dispenser (exklusive avslag), se tabell 4. Statistik för antalet avslag redovisas inte av kommunerna till länsstyrelserna och kan därför inte redovisas i denna sammanställning.

Tabell 4 redovisar även att antalet kommunala medgivanden till dispenser som länsstyrelsen har överprövat enligt 19 kap. 3 b § MB är 532, varav 288 helt eller delvis har upphävts av länsstyrelsen enligt 19 kap. 3 b § 3 st MB. Inom dessa beslut så har 371 åtgärder upphävts. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 2.

I tabell 4a redovisas antalet kommunala medgivanden till dispenser (enligt 7 kap. 18 b § MB) uppdelade på åtgärder. I tabell 1b redovisas enbart dispenser enligt 7 kap. 18b § MB för nyetablering av bostadshus (permanentboende och fritidsboende). Tabellerna finns även redovisad per kommun i bilaga 2.

Tabell 4. Beslut om strandskyddsdispens.

Antal kommunala beslut om dispens (exkl. avslag) från strandskyddet⁷. Om ett beslut innehåller dispens för flera åtgärder har samtliga angetts i tabellen⁸. Antal beslut som länsstyrelsen överprövat⁹. Antal beslut om dispenser som länsstyrelsen helt eller delvis upphävt samt antalet åtgärder, för vilka dispens från strandskyddet medgivits (kan vara flera i ett beslut), som länsstyrelsen upphävt¹⁰. All information anges per län.

Län	Antal beslut om dispenser, exkl. avslag	Antal åtgärder som medgivits i besluten om dispens	Antal beslut om dispenser som Lst överprövat	Antal beslut som Lst helt eller delvis upphävt	Antal åtgärder som medgivits som Lst upphävt
Blekinge	79	107	15	12	17
Dalarna	384	493	57	24	41
Gotland	0	0	0	0	0
Gävleborg	282	282	1	1	1
Halland	148	172	31	10	14
Jämtland	118	154	10	8	10
Jönköping ⁷	113	113	13	6	6
Kalmar	138	186	35	24	31
Kronoberg	109	121	9	3	2
Norrbottn	191	213	40	14	16
Skåne	106	131	29	7	7
Stockholm	839	1096	123	96	133
Södermanland	116	132	25	13	15
Uppsala	102	159	9	4	6
Värmland	169	222	21	17	18
Västerbotten	169	210	13	5	6
Västernorrland	172	185	8	1	1
Västmanland	38	54	1	0	0
Västra Götaland	506	625	52	22	26
Örebro	49	55	11	8	3
Östergötland	195	234	29	13	18
Totalt	4 023	4 944	532	288	371

⁷ Enligt 7 kap. 18 b § MB.

⁸ Länsstyrelsen i Jönköpings län har inte delat upp dispenserna i flera åtgärder utan allt är registrerat på den huvudsakliga åtgärden (gäller tabellerna 4, 4 a, 4 d & 4 e).

⁹ Enligt 19 kap. 3 b § MB.

¹⁰ Enligt 19 kap. 3 b § 3 st MB.

Tabell 4a. Åtgärder för dispens.

Antalet åtgärder för vilka dispens från strandskyddet medgivits av kommunen¹¹. Om ett beslut innehåller dispens för flera åtgärder har samtliga angetts i tabellen¹². Redovisas per län.

Län	Bostads- hus	Komplement- byggnad/Till- byggnad ¹³	Anläggning Tur- ism/Camping/ Stu- gor/Hotell	Brygga/ Pir	Nät- station m.m.	Nedlägg- ning kabel m.m.	Båt- hus	Friluft- anord- ningar	Väg/ Bro	Annat	Totalt
Blekinge	47	21	0	11	8	5	8	1	3	15	119
Dalarna	104	176	3	48	13	18	30	24	9	68	493
Gotland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gävleborg	81	75	0	28	55	4	7	9	8	15	282
Halland	30	35	4	4	46	16	0	6	7	23	171
Jämtland	37	42	2	12	5	1	7	11	4	17	138
Jönköping ¹¹	48	20	7	3	9	9	3	3	2	9	113
Kalmar	51	47	10	3	16	30	3	12	4	10	186
Kronoberg	21	29	9	7	18	12	1	3	2	17	119
Norrbotten	99	58	9	2	9	14	3	1	4	13	212
Skåne	10	26	8	4	26	0		14	6	29	123
Stockholm	37	93	8	93	0	2	6	1	10	20	270
Södermanland	18	58	2	16	12	13	2	4	4	14	143
Uppsala	23	75	0	18	12	13	2	5	0	11	159
Värmland	51	54	27	5	34	0	1	5	2	10	189
Västerbotten	70	58	17	14	17	1	12	12	0	9	210
Västernorrland	53	29	1	19	37	0	6	5	14	21	185
Västmanland	4	9	1	9	1	3	0	8	2	15	52
Västra Götaland	145	155	10	33	92	15	12	10	17	136	625
Örebro	12	10	1	7	15	3	1	1	1	4	55
Östergötland	51	48	9	37	15	41	4	5	5	18	233
Totalt	992	1118	128	373	440	200	108	140	104	474	4077

¹¹ Enligt 7 kap. 18 b § MB.

¹² Länsstyrelsen i Jönköpings län har inte delat upp dispenserna i flera åtgärder utan allt är registrerat på den huvudsakliga åtgärden (gäller både tabell 4, 4 a, 4 d & 4 e).

¹³ Med komplementbyggnad avses fristående uthus, garage och andra små byggnader som hör till en- eller tvåbostadshus. Med tillbyggnad avses ändring, som är dispenspliktig enligt strandskyddet, av en huvudbyggnad eller komplementbyggnad.

Tabell 4b. Antalet dispenser enligt 7 kap. 18b § MB för nyetablering av bostadshus.

Siffrorna inkluderar både permanentboende och fritidsboende. Ersättningsbyggnader är inte inräknade.

Län	Antal dispenser för nyetablering av bostadshus
Blekinge	17
Dalarna	53
Gotland	0
Gävleborg	37
Halland	13
Jämtland	32
Jönköping	15
Kalmar	30
Kronoberg	19
Norrbottn	52
Skåne	9
Stockholm	23
Södermanland	9
Uppsala	15
Värmland	25
Västerbotten	27
Västernorrland	35
Västmanland	2
Västra Götaland	76
Örebro	8
Östergötland	24
Totalt	521

Kommunerna kan medge dispens från strandskyddet om det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § p 1 – 6 MB eller 7 kap. 18 d § MB. Skälen redovisas i tabell 4c. Under 2012 har kommunerna fattat flest beslut med hänvisning till särskilt skäl enligt p 1, dvs. att ett område redan är ianspråktaget. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 2.

Tillämplig lagstiftning

7 kap. 18 c § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,

5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

7 kap. 18 d § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man också beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus.

Tabell 4c. Skäl för dispens.

Antalet åtgärder för vilka dispens från strandskyddet medgivits på kommunal nivå per skäl och per län¹⁴. Enbart det huvudsakliga skälet anges per åtgärd.

Län	18c § p 1	18c § p 2	18c § p 3	18c § p 4	18c § p 5	18c § p 6	18d §	Totalt
Blekinge	54	9	18	6	13	1	4	105
Dalarna	258	43	98	27	47	6	10	489
Gotland	0	0	0	0	0	0	0	0
Gävleborg	156	17	25	2	75	1	6	282
Halland	51	7	6	2	62	2	4	134
Jämtland	72	5	21	2	2	0	8	110
Jönköping	75	9	4	4	14	0	7	113
Kalmar	91	22	6	8	55	3	1	186
Kronoberg	52	2	20	4	24	0	18	120
Norrbottn	140	19	16	1	24	0	12	212
Skåne	45	3	10	15	45	4	0	122
Stockholm	179	7	66	2	15	1	0	270
Södermanland	82	2	7	2	48	1	0	142
Uppsala	97	9	20	1	28	3	1	159
Värmland	88	11	7	2	47	0	1	156
Västerbotten	126	15	30	10	15	3	11	210
Västernorrland	82	19	22	11	31	0	7	172
Västmanland	21	3	11	5	12	0	3	55
Västra Götaland	387	42	29	14	133	8	7	620
Örebro	23	1	9	3	11	2	0	49
Östergötland	140	9	14	8	55	3	5	234
Totalt	2 219	254	439	129	756	38	105	3 940

¹⁴ Enligt 7 kap. 18 c § p 1 – 6 MB och 7 kap. 18 d § MB.

Dispenser från strandskyddet som medgivits på kommunal nivå och sedan upphävts av länsstyrelsen enligt 19 kap. 3 b § 3 st MB redovisas i tabell 4d fördelat på åtgärder. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 2.

Tabell 4d. Upphävande av dispens för åtgärd.

Antalet åtgärder för vilka dispens från strandskyddet medgivits på kommunal nivå och som länsstyrelsen sedan har upphävt¹⁵, per län. Om ett beslut innehåller dispens för flera åtgärder har samtliga angetts i tabellen¹⁶.

Län	Bostads- hus	Komplemt- byggnad	Anläggning Turism/Camping/ Stugor/Hotell	Brygga/ Pir	Nät- station m.m.	Nedläggning kabel m.m.	Båt- hus	Friluft- anord- ningar	Väg/ Bro	Annat	Totalt
Blekinge	8	4	0	3	0	0	0	0	0	2	17
Dalarna	20	8	5	2	0	0	5	0	0	1	41
Gotland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gävleborg	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Halland	3	0	2	1	0	0	0	2	0	5	13
Jämtland	4	1	0	0	0	0	0	3	0	2	10
Jönköping ¹⁴	3	0	1	0	0	0	0	1	1	0	6
Kalmar	15	10	5	0	0	0	1	1	0	0	32
Kronoberg	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5
Norrbottn	14	0	1	0	0	0	0	0	0	1	16
Skåne	4	0	2	0	0	0	0	0	0	1	7
Stockholm	22	43	2	47	0	0	4	1	4	10	133
Södermanland	2	5	0	3	0	0	1	0	1	3	15
Uppsala	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Värmland	9	3	0	3	0	0	0	0	0	3	18
Västerbotten	1	0	1	0	0	0	2	0	0	2	6
Västernorrland	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Västmanland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland	14	7	0	0	0	0	1	0	0	4	26
Örebro	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	3
Östergötland	4	2	2	4	0	0	1	1	1	0	15
Totalt	133	85	22	64	0	0	15	9	7	36	371

¹⁵ Enligt 19 kap. 3 b § 3 st MB.

¹⁶ Länsstyrelsen i Jönköpings län har inte delat upp dispenserna i flera åtgärder utan allt är registrat på den huvudsakliga åtgärden (gäller både tabell 4, 4 a, 4 d & 4 e).

För de åtgärder som har upphävts i tabell 4d har kommunen angett skäl enligt 7 kap. 18 c § p 1 – 6 MB och 7 kap. 18 d § MB, se tabell 4e. Under 2012 har kommunerna fattat flest beslut med hänvisning till särskilt skäl enligt p 1, dvs. att ett område redan är ianspråktaget. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 2.

Tillämplig lagstiftning

7 kap. 18 c § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

7 kap. 18 d § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man också beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus.

Tabell 4e. Skäl för de åtgärder för vilka dispens upphävts.

Angiyna skäl av kommunen¹⁷ för de åtgärder för vilka dispens medgivits och som länsstyrelsen upphävt¹⁸ per län. Om ett beslut innehåller dispens för flera åtgärder har samtliga angetts i tabellen¹⁹. Enbart det huvudsakliga skälet anges per åtgärd.

Län	18c§ p 1	18 § p 2	18c§ p 3	18c§ p 4	18c§ p 5	18c§ p 6	18d§	Totalt
Blekinge	10	8	2	0	1	0	2	23
Dalarna	12	11	6	5	4	0	0	38
Gotland	0	0	0	0	0	0	0	0
Gävleborg	1	0	0	0	0	0	0	1
Halland	3	1	1	0	0	0	2	7
Jämtland	3	0	2	0	0	0	0	5
Jönköping ¹⁷	3	2	0	0	1	0	0	6
Kalmar	11	12	2	3	0	3	1	32
Kronoberg	0	1	0	1	0	0	2	4
Norrbottn	8	2	0	0	0	0	6	16
Skåne	5	0	0	0	0	0	2	7
Stockholm	90	7	33	1	1	1	0	133
Södermanland	9	2	0	0	2	1	0	14
Uppsala	1	3	0	0	0	2	0	6
Värmland	4	3	0	0	0	0	0	7
Västerbotten	2	0	2	0	0	2	0	6
Västernorrland	1	0	0	0	0	0	0	1
Västmanland	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland	16	6	0	0	0	1	2	25
Örebro	1	0	1	0	0	1	0	3
Östergötland	13	0	0	2	0	0	0	15
Totalt	193	58	49	12	9	11	17	349

Upphävande av strandskydd i detaljplan

Kommuner kan upphäva strandskyddet i detaljplaner enligt 4 kap. 17 § PBL. Sådana upphävanden redovisas i tabell 5. Totalt har 163 strandskydd i detaljplaner upphävts. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 2.

¹⁷ Enligt 7 kap. 18 c § p 1 – 6 MB och 7 kap. 18 d § MB.

¹⁸ Enligt 19 kap. 3 b § 3 st MB (se tabell 4d).

¹⁹ Länsstyrelsen i Jönköpings län har inte delat upp dispenserna i flera åtgärder utan allt är registrerat på den huvudsakliga åtgärden (gäller både tabell 4, 4 a, 4 d & 4 e).

Tabell 5. Upphävande av strandskydd i detaljplan.

Antal detaljplaner där strandskyddet har upphävts²⁰ av kommunen. Även om en detaljplan innehåller upphävanden av strandskydd i flera områden har varje plan bara redovisats en gång.

Län	Antal upphävanden
Blekinge	7
Dalarna	11
Gotland	0
Gävleborg	14
Halland	5
Jämtland	13
Jönköping	5
Kalmar ²¹	11
Kronoborg	11
Norrbottnen	12
Skåne	0
Stockholm	4
Södermanland	14
Uppsala	3
Värmland	13
Västerbotten	6
Västernorrland	6
Västmanland	3
Västra Götaland	5
Örebro	9
Östergötland	11
Totalt	163

I fem fall har länsstyrelsen enligt 11 kap. 11 § PBL helt eller delvis upphävt kommunens beslut att anta detaljplan där strandskyddet upphävts (enligt tabell 5), se tabell 5a. Tabellen finns även redovisad per kommun i bilaga 2.

²⁰ Enligt 4 kap. 17 § PBL.

²¹ Utöver dessa har Länsstyrelsen i Kalmar, enligt den äldre detaljplaneprocessen, upphävt strandskyddet i fyra detaljplaner.

Tabell 5a. Länsstyrelsens upphävande av detaljplan.

Antalet beslut där länsstyrelsen²² helt eller delvis upphäver kommunens beslut att anta detaljplan där strandskyddet upphävs²³. I tabellen redovisas endast de län som redovisat något upphävande.

Län	Antal upphävande av detaljplan
Blekinge	3
Värmland	1
Västmanland	1
Totalt	5

Överklagade beslut

I tabell 6 anges kommunala beslut där ansökan om dispens från strandskyddet avslagits och dessa sedan har överklagats, totalt 130 beslut. Av dessa beslut har länsstyrelsen ändrat besluten i 11 fall och därmed beviljat dispens från strandskyddet. 174 beslut av länsstyrelsen, som andra instans, överklagades till mark- och miljödomstolen (MMD) enligt 19 kap. 3 b § 3 st MB.

²² Enligt 11 kap. 11 § PBL.

²³ Enligt tabell 5.

Tabell 6. Överklagade beslut om avslag.

Antal överklagade beslut där kommunen avslagit ansökan om dispens från strandskyddet för en eller flera åtgärder samt antal beslut där länsstyrelsen efter överklagande ändrat kommunens beslut och beviljat dispens (här avses alla ändringar, dvs även ändringar av t.ex. tomtplats). I sista kolumnen anges antalet överklaganden till mark- och miljödomstolen (MD) av länsstyrelsens beslut som andra instans, alltså både efter länsstyrelsens prövning av överklagande och efter länsstyrelsens upphävande enligt 19 kap. 3b § 3 st MB.

Län	Antal kommunala beslut om avslag som överklagats till länsstyrelsen	Antal överklagade beslut som ändrats av länsstyrelsen	Antal beslut av länsstyrelsen som överklagats till MD
Blekinge	12	1	5
Dalarna	12	1	18
Gotland	0	0	0
Gävleborg	8	3	0
Halland	6		1
Jämtland	0	0	4
Jönköping	6	2	6
Kalmar	3	0	0
Kronoberg	3	1	1
Norrbottn	4	0	11
Skåne	12	0	4
Stockholm ²⁴	-	-	47 ²⁵
Södermanland	4	1	9
Uppsala	9	2	8
Värmland	6	0	9
Västerbotten	0	0	2
Västernorrland	2	0	1
Västmanland	5	0	2
Västra Götaland	30	0	40
Örebro	1	0	0
Östergötland	7	0	6
Totalt	130	11	174

²⁴ Länsstyrelsen i Stockholm har inte redovisat några data för kolumnerna "Antal kommunala beslut om avslag som överklagats" och "Antal överklagade beslut som ändrats av länsstyrelsen".

²⁵ Länsstyrelsen i Stockholm har endast redovisat överklagade beslut där kommunen som första instans medgivit dispens där länsstyrelsen sedan upphävt kommunens beslut.

Relevanta paragrafer från miljöbalken och plan- och bygglagen

Miljöbalken (1998:808)

7 kap. 15 § MB

Inom ett strandskyddsområde får inte

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
3. grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 1 och 2, eller
4. åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

7 kap. 18 § MB

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om

1. det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften, eller
2. området enligt plan- och bygglagen (2010:900) avses att omfattas av en detaljplan och
 - a) behövs för byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
 - b) skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

Ett upphävande enligt första stycket 2 får göras endast om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Bestämmelser om kommunens möjligheter att upphäva strandskyddet genom en bestämmelse i en detaljplan finns i 4 kap. 17 § plan- och bygglagen.

7 kap. 18 a § MB

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 15 §, om det finns särskilda skäl och dispensen avser

1. byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
2. ett område som skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

7 kap. 18 b § MB

Kommunen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 15 §, om det finns särskilda skäl och dispensen avser något annat än det som anges i 18 a § 1 och 2.

7 kap. 18 c § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

7 kap. 18 d § MB

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man också beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus.

19 kap. 3 b § (3 st) MB

Länsstyrelsen ska pröva en kommuns beslut att ge dispens från bestämmelserna i 7 kap. 15 §, om det finns skäl att anta att

1. det inte finns förutsättningar för dispens, eller
2. en brist i ärendets handläggning kan ha haft betydelse för utgången i ärendet.

Länsstyrelsen ska inom tre veckor från den dag då kommunens beslut kom in till länsstyrelsen ta ställning till om det finns något sådant prövningsskäl som anges i första stycket och besluta i frågan om en prövning ska ske eller inte. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

Länsstyrelsen ska upphäva dispensbeslutet, om det inte finns förutsättningar för dispens.

Plan- och bygglagen (2010:900)

4 kap. 17 § PBL Strandskydd

I en detaljplan får kommunen upphäva strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken för ett område, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. En bestämmelse om upphävande får dock inte avse ett sådant område som enligt 7 kap. 18 § första

stycket 2 miljöbalken omfattas av länsstyrelsens beslutanderätt. Bestämmelserna i 7 kap. 18 c–18 g §§ miljöbalken ska tillämpas på detaljplanebestämmelser om upphävande av strandskydd.

11 kap. 11 § PBL Tillsyn över kommunala beslut

Länsstyrelsen ska upphäva kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser i dess helhet, om beslutet har en sådan innebörd som anges i 10 § andra stycket. Om kommunen medger det, får beslutet upphävas i en viss del.